

Ляшенко К. І. Особливості формування інформаційних компетентностей молодших школярів / К. І. Ляшенко // Актуальні проблеми та перспективи розвитку сучасної педагогічної освіти : Науково-методичний збірник матеріалів Днів науки – (Стаханов-Лисичанськ, квітень 2015 р.). – Лисичанськ, 2015. – С. 173-177.

УДК 378.1+371.134

Ляшенко К.І.

***ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ
КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ***

Сучасна педагогічна наука визначає інформаційну компетентність як інтегративне утворення особистості, яке віддзеркалює її здатність до визначення інформаційної потреби, пошуку інформації та ефективної роботи з нею у всіх її формах та представленнях – як в традиційній, друкованій формі, так і в електронній формі; здатності щодо роботи з комп'ютерною технікою, застосування набутих знань, отриманої інформації у навчальній діяльності та повсякденному житті, в інформаційному суспільстві [5, с. 238].

Мета педагога створити необхідні умови для ефективної роботи, направленої на формування в учнів вмінь навчатися, здобувати самостійно знання, в тому числі і за допомогою ІКТ, та застосовувати їх на практиці.

У сучасному суспільстві вміння самостійно мислити, спираючись на знання й досвід, цінується набагато вище, ніж просто ерудиція, володіння більшим обсягом знань без уміння застосовувати ці знання для вирішення конкретних проблем. Тому якість освіти зараз пов'язують із умінням здобувати нові знання, застосовуючи їх у реальному житті, з формуванням ключових компетенцій, з компетентнісним підходом [1, 24–27]. Наша школа повинна формувати нову систему універсальних знань, умінь і навичок, а також досвід самостійної діяльності й особистої відповідальності учнів, тобто сучасні ключові компетенції. Освіта, отримана в початковій школі,

служить основою для формування ключових компетентностей. Ідея компетентнісного підходу – одна із відповідей на питання, який результат освіти необхідний особистості. Формування компетентності учнів є сьогодні однією із найбільш актуальних проблем шкільного навчання, а компетентнісний підхід може розглядатися як вихід із проблемної ситуації, що виникла через протиріччя між необхідністю забезпечувати якість освіти та неможливістю вирішити це завдання традиційним шляхом за рахунок подальшого збільшення обсягу інформації, що підлягає засвоєнню. Мова йде про компетентність як про нову одиницю виміру освіченості людини. При цьому увага акцентується на результатах навчання, у якості яких розглядається не сума заучених знань, умінь, навичок, а здатність діяти в різних проблемних ситуаціях. З позицій компетентнісного підходу основним безпосереднім результатом освітньої діяльності стає формування ключових компетентностей як здатність учнів самостійно діяти в ситуації невизначеності при вирішенні проблем [4, с. 165-171].

Відзначимо, що якщо розглядати формування в школярів ключових компетентностей як загальні цілі навчання в школі, то варто мати на увазі, що вони досягаються не тільки під час вивчення навчальних предметів, але й через всю організацію шкільного життя, через її зв'язок з іншими значущими сторонами життя школярів.

Однієї з найважливіших ключових компетентностей молодших школярів є інформаційна компетентність. З перших днів навчання в школі учнів необхідно вчити працювати з різними джерелами інформації, тому що робота з інформацією (текстовою, ілюстративною, графічною, звуковою) у наш час стає необхідним інтелектуальним умінням [3, 173-184]. Показниками сформованості інформаційної компетентності є комп'ютерна грамотність учнів, уміння користуватися різними джерелами інформації, критично оцінювати й аналізувати її вірогідність, а також уміння переводити інформацію з одного виду в іншій. Молодші школярі здобувають перший

досвід дослідницької діяльності, спрямованої на одержання нової інформації. Під час організації цієї роботи в початковій школі необхідно враховувати вікові психолого-фізіологічні особливості дітей молодшого шкільного віку. Бажання досліджувати виникає тоді, коли об'єкт викликає інтерес. Завдання вчителя – підвести дитину до ідеї, у якій вона максимально реалізується як дослідник, розкриє кращі сторони свого інтелекту, одержить нові корисні знання, уміння й навички. Мистецтво педагога й полягає в тому, щоб допомогти школяру зробити такий вибір, який він вважав би своїм. Ефективність будь-якого уроку при компетентнісному підході визначається не тільки тим, який обсяг інформації на уроці вчитель намагався дати дітям, а, насамперед тим, що саме вони взяли в процесі навчання для життя. Учнем можна назвати не того, кого вчитель учить, а того, хто в нього вчиться. Головне завдання вчителя початкових класів – активізувати навчальне заняття, створити умови для включення учнів у роботу на всіх етапах діяльності, у дослідження, у пошук з відкриття нових знань. Активне використання проектної діяльності в початковій школі формує в дітей уміння вирішувати актуальні для них проблеми [2, 35–38]. Важливим є те, що діти вчать використовувати наявні в них знання, уміння. Поряд із цим, недостача знань спонукає дітей використовувати всі наявні ресурси: словники, довідники, Інтернет тощо. Необхідно навчити дітей, знаходячи потрібну інформацію під час роботи з різними джерелами, критично оцінювати інформацію, виявляючи її вірогідність. Сучасний урок відрізняється інформаційною наповненістю, збільшенням частки самостійної навчальної діяльності учнів з різними джерелами інформації, високою інтерактивністю взаємодії учасників освітнього процесу, тобто, з використанням інформаційних технологій стає творчим та значно розширюється освітній процес. Компетентнісний підхід об'єктивно відповідає й соціальним очікуванням у сфері освіти, і інтересам учасників освітнього процесу. Формуючи інформаційну компетентність учнів

початкової школи, забезпечується розвиток компетентності їх особистості та підготовка до успішного життя в сучасному суспільстві.

Отже, можемо підвести деякі підсумки. Інформаційна компетентність - це інтегративна якість особистості, яка є результатом відображення процесів відбору, засвоєння, переробки, трансформації та генерування інформації в особливий тип предметно-специфічних знань, які дозволяють виробляти, приймати, прогнозувати та реалізовувати оптимальні рішення в різних сферах діяльності.

Формування інформаційної компетентності учнів включає цілісне світобачення і науковий світогляд, які засновані на розумінні єдності основних інформаційних законів в природі і суспільстві, можливості їх формального, математичного опису; уявлення про інформаційні об'єкти і їх перетворення в людській практиці, зокрема за допомогою засобів інформаційних технологій, технічних і програмних засобів, що реалізують ці технології; сукупність загальноосвітніх і професійних знань і умінь, соціальних і етичних норм поведінки людей в інформаційному середовищі XXI століття. Інформаційна компетентність дозволяє людині бути успішною в сучасному інформаційному суспільстві, приймати усвідомлені рішення на основі критично осмисленої інформацію. Важлива роль у формуванні інформаційної компетенції учнів відводиться використанню інформаційних технологій.

Література

1. Болотов В. А., Сериков В. В. Компетентнісна модель: від ідеї до освітньої програми // Педагогіка. – 2003. – № 10. – С. 24–27.
2. Зимова І. А. Ключові компетенції – нова парадигма результату освіти // Освіта України. – 2003. – № 5. – С.35–38.
3. Компетенція і компетентність: проблеми, пошуки, рішення // Наукові записки Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. Серія „Педагогічні та історичні науки”. – 2006. – № 61. – С.173-184.

4. Равен Дж. Компетентність в сучасному суспільстві: виявлення, розвиток і реалізація.– М., 2002. – 368 с.

5. Ягупов В. В. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів педагогічних спеціальностей ВНЗ, – К.: Либідь, 2002. – 560 с.